

Oddział w Krakowie

Towarzystwa Literackiego im. Adama Mickiewicza

PROFESOR JULIAN MAŚLANKA (1930–2020)

Z wielkim żalem i smutkiem żegnamy Profesora Juliana Maślankę, wybitnego uczonego i nauczyciela akademickiego, członka czynnego PAU (w l. 2005-2013 dyrektor Wydziału I), członka PAN i międzynarodowych stowarzyszeń naukowych, zasłużonego działacza Towarzystwa Literackiego im. Adama Mickiewicza.

Urodził się 5 marca 1930 r. w Łukawcu (k. Rzeszowa), a studia uniwersyteckie i praca twórcza związały Go na stałe z Krakowem. Na Uniwersytecie Jagiellońskim studiował polonistykę i dziennikarstwo. W 1963 r. uzyskał doktorat, a pięć lat później habilitację. W 1968 r. został zatrudniony w Instytucie Filologii Polskiej UJ. W 1979 r. otrzymał tytuł profesora nadzwyczajnego, a w 1986 zwyczajnego. W latach 1972–1975 był prodziekanem Wydziału Filologicznego. Od roku 1975 do 1981 (z roczną przerwą) wykładał na Université de Nancy II, gdzie od 1976 r. był również kierownikiem katedry (Institut de Polonais). Pełnił funkcję redaktora naczelnego „Zeszytów Prasoznawczych”, „Prac Historycznoliterackich. Zeszytów Naukowych UJ”, „Ruchu Literackiego” (1995-2000).

Profesor Julian Maślanka był uczniem i kontynuatorem tak wybitnych postaci, jak Juliusz Kleiner, Wacław Kubacki, a przede wszystkim Stanisław Pigoń, promotor jego pracy magisterskiej i rozprawy doktorskiej, która – jako publikacja pt. *Zorian Dołęga Chodakowski. Jego miejsce w kulturze polskiej i wpływ na polskie piśmiennictwo romantyczne* (1965) – przyniosła mu duże uznanie i określiła jego pozycję z środowisku naukowym. Jako historyk literatury, odznaczający się niezwykle dużym profesjonalizmem, erudyta, opublikował ponad 300 prac naukowych (część z nich za granicą w czasopismach lub tomach zbiorowych czeskich, francuskich, jugosłowiańskich, niemieckich, ukraińskich i włoskich).

W prowadzonych badaniach skupiał się na dziejach polskiej literatury, zwłaszcza epok oświecenia i romantyzmu, ale częstokroć w omawianiu konkretnych spraw obejmował uwagę też znacznie większy zakres czasowy. Nieraz łączył w swoich poszukiwaniach obszary różnych dyscyplin, obok filologii także historii, folklorystyki i slawistyki czy historii nauki.

Wśród jego naukowych osiągnięć na czoło wysuwają się badania nad związkami folkloru i literatury, nad historią Słowiańszczyzny, obecnością i rolą dziejów bajecznych w polskim piśmiennictwie. Dokumentują te osiągnięcia Profesora monografie i zbiory studiów: *Słowiańskie mity historyczne w literaturze polskiego Oświecenia* (1968), *Literatura a dzieje*

bajeczne (1984, wydanie znacznie rozszerzone – 1990), *Z dziejów literatury i kultury* (2001) oraz *Szkice z dziejów literatury i kultury. Idee-motywy-wartości* (2014). Prace te, mocno zakorzenione w konkretnym materiale tekstowym, będące rezultatem żmudnych poszukiwań archiwalnych, niezwykle rzetelnej lektury i wnikliwych przemyśleń, nie tracą na aktualności, niezależnie od zmieniających się metodologii czy preferencji badawczych.

Wysoko cenione są osiągnięcia Profesora Maślanki w zakresie edytorstwa naukowego. Należał do Komitetu Redakcyjnego *Dzieł wszystkich*, następnie do Komitetu Wydania Rocznicowego *Dzieł* Adama Mickiewicza; przygotował aż 5 spośród 17 tomów tej edycji, opatrując je bardzo obszernym komentarzem. Wszedł również w skład Komitetu Redakcyjnego *Dzieł wszystkich* Cypriana Norwida (opracował z równą kompetencją i skrupulatnością dwa tomy dramatów). Spośród prac edytorskich Profesora Maślanki wystarczy wymienić jeszcze edycję rozprawy *O Sławiańszczyźnie przed chrześcijaństwem* oraz wydanie z rękopisu *Śpiewów słowiańskich pod strzechą wiejską zebranych* Zoriana Dołęgi Chodakowskiego czy odkrytych przezeń w Bibliotece Polskiej w Paryżu *Poezji* Augusta Antoniego Jakubowskiego, syna naturalnego Antoniego Malczewskiego (1973).

W sferze zainteresowań Profesora Maślanki znalazła się również historia badań nad literaturą, czego rezultatem są edycje pism jego mistrza Pigionia *Poprzez stulecia. Studia z dziejów literatury i kultury* (1984, 1985) oraz Antoniego Małeckiego (*Od antyku do romantyzmu*, 1982). Na jego dorobek w zakresie systematyzowania i popularyzowania wiedzy składają się redagowane przezeń: *Encyklopedia wiedzy o prasie* (1976), *Słownik pisarzy świata* (2004 i 2008), *Encyklopedia literatury światowej* (2005).

Wyróżniany za osiągnięcia naukowe i dydaktyczne, został odznaczony Złotym Krzyżem Zasługi (1976) i Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski (1990).

Profesor Maślanka, wychowawca wielu roczników studentów polonistyki, promotor w pięciu przewodach doktorskich, został zapamiętany przez swoich uczniów jako mistrz, który sporo wymagał, ale zarazem równie dużo, chętnie i cierpliwie pomagał, uczył swym przykładem pracowitości, cierpliwości, nawet pietyzmu w podejściu do przedmiotu badań, odpowiedzialności i precyzji w formułowaniu opinii. Jako po prostu mądry i prawy człowiek, niezwykle życzliwy i bezpośredni w relacjach towarzyskich, z charakterystycznym poczuciem humoru, a równocześnie – co stanowiło dlań także nieodłączną część etosu uczonego – wierny podstawowym wartościom moralnym i humanistycznym.